భారతీయ సమాజం – వివాహ వ్యవస్థ

వివాహ వ్యవస్థ

వివాహం అనేది ఒక సామాజిక అభ్యాసం, దీని ద్వారా ఇద్దరు వ్యక్తులు మరియు వారి కుటుంబాలు ఏకమవుతాయి, ఇది దాంపత్య హక్కులకు దారితీస్తుంది. వివాహానంతర పదానికి భార్యాభర్తల మధ్య ఏర్పడే హక్కులు అని అర్థం. సమాజంలో అత్యంత పురాతనమైన మతకర్మలలో వివాహం ఒకటి. వివాహం అనేది సార్వత్రిక సామాజిక సంస్థ. ఇది పురుషులు మరియు స్త్రీలను కుటుంబ జీవితంలోకి తీసుకువస్తుంది. ఈ సంస్థలో పురుషులు మరియు స్త్రీలు పిల్లలను కలిగి ఉండటానికి సామాజికంగా అనుమతించబడతారు. గిల్లిన్ ప్రకారం, వివాహం అనేది సంతానోత్పత్తి కుటుంబాన్ని స్థాపించడానికి సామాజికంగా ఆమోదించబడిన మార్గం. భారతీయ సమాజంలో వివాహ వ్యవస్థ, వివాహం రకాలు మొదలైన వివరాలు ఈ కథనంలో చర్చించాము.

వివాహ రకాలు

వివాహాల యొక్క వివిధ రూపాలు ఒక వ్యక్తికి ఉన్న భార్యలు లేదా భర్తల సంఖ్యపై ఆధారపడి ఉంటాయి. రెండు విస్తృత వర్గాలు **ఏక వివాహం** (ఒక జీవిత భాగస్వామి) మరియు **బహు వివాహం** (ఒకరి కంటే ఎక్కువ మంది జీవిత భాగస్వాములు). బహు వివాహంలో రెండు పద్ధతులు. ఒకటి బహుభార్యత్వం, మరొకటి బహుభర్తృత్వం

బహుభార్యత్వం

బహుభార్యత్వంలో ఒక వ్యక్తి ఒక నిర్దిష్ట సమయంలో ఒకటి కంటే ఎక్కువ మంది స్త్రీలను వివాహం చేసుకుంటాడు. ఇది బహుభార్యత్వం యొక్క అత్యంత ప్రజాదరణ పొందిన రూపం మరియు ముస్లింలలో ఈ రోజుల్లో సర్వసాధారణం కానీ ఇది ఒకప్పుడు హిందువులలో కూడా సాధారణం. బహుభార్యాత్వానికి రెండు రూపాలు ఉన్నాయి. సోదరి బహుభార్యాత్వం (పురుషుడు ఒకరికొకరు సోదరీమణులు అయిన ఒకటి కంటే ఎక్కువ మంది స్త్రీలను వివాహం చేసుకున్నప్పుడు) మరియు సోదరేతర బహుభార్యాత్వం (పురుషుడు ఒకరికొకరు సోదరీమణులు కాని ఒకటి కంటే ఎక్కువ మంది స్త్రీలను వివాహం చేసుకోవడం)

బహుభర్తృత్వం

ఈ రకమైన వివాహంలో, ఒక స్త్రీ ఒకటి కంటే ఎక్కువ మంది పురుషులను వివాహం చేసుకుంది. ఇది చాలా సాధారణం కాదు మరియు సోదర బహుభర్తృత్వం (అనేక మంది సోదరులకు ఒక భార్య) మరియు సోదరేతర బహుభర్తృత్వం{ఒకరికొకరు సంబంధం లేని అనేక మంది పురుషుల ఒక భార్య}గా వర్గీకరించబడింది. బహుభర్తృత్వం, మహాభారత కథ నుండి ఉద్భవించిందని నమ్ముతారు. హునాస్ వంటి ప్రాచీన భారతీయ తెగలలో కూడా ఇది సాధారణం. ఉత్తర భారతదేశంలోని కొన్ని తెగలు / గ్రామాలలో సోదర బహుభర్తృత్వం ఇప్పటికీ సాధారణం మరియు స్త్రీల కొరత కారణంగా ఆచరించబడుతుంది.

హిందూ వివాహ వ్యవస్థ

హిందూ సమాజంలో 8 రకాలైన వివాహ పద్ధతులున్నాయి. అవి...

1. బ్రహ్మం 2. దైవం 3. ఆర్షం 4. ప్రజాపత్యం 5. అసురం 6. గాంధర్వం 7. రాక్షసం 8. పైశాచికం

- **బ్రహ్మం :** బ్రహ్మ వివాహం భారతదేశంలో ఉత్తమమైన మరియు అత్యంత ఆచరణాత్మకమైన వివాహం. ఈ వివాహ పద్ధతిలో, అమ్మాయి తండ్రి తన కుమార్తెను వేదాలలో నేర్చుకున్న మంచి వ్యక్తికి బహుమతిగా ఇస్తాడు. ఈ రకమైన వివాహ సమయంలో, అమ్మాయిని వేదాలలో మంచి పరిజ్ఞానం ఉన్న మగవాడికి అలంకరించి అలంకరించబడుతుంది. ఈ వివాహం సమయంలో పురుషుడిని వధువు తండ్రి ఆహ్వానిస్తారు. కన్య తండ్రి తన ఇష్టప్రకారం అల్లుడిని ఎంచుకునే పద్ధతి.
- **దైవం** : దైవ వివాహంలో, అమ్మాయిని యజ్ఞయాగాదులు నిర్వహించగలిగే తెలివితేటలు, జ్ఞానం కలిగిన వ్యక్తికి కూతురునిచ్చి చేసే వివాహం. మనుస్మృతిలోని IV విభాగం దైవ వివాహాన్ని నిర్వచిస్తుంది.
- **ఆర్షం :** ఈ వివాహంలో అమ్మాయి తండ్రి వరుడికి ఏమీ ఇవ్వనవసరం లేదు. ఈ వివాహంలో వరుడి తండ్రి వధువు తండ్రికి రెండు ఆవులు లేదా ఎద్దులను ఇస్తారు. కన్యాదాత వరుడి నుంచి గోవులను తీసుకోవడాన్ని ధర్మార్థంగా భావిస్తారు.
- **ప్రజాపత్యం :** ఈ వివాహ విధానం బ్రహ్మ వివాహంతో సమానంగా ఉంటుంది కానీ ఈ వివాహ రూపంలో కన్యాదానం లేదు.
- ఈ నాలుగింటిలోనూ సూక్ష్మమైన తేడాలున్నా వధువు తండ్రి తన ఇష్టప్రకారం, అన్ని సలక్షణాలున్న వరుడికి కుమార్తెనిచ్చి వివాహం చేసే పద్ధతి వీటిలో కనిపిస్తుంది.
- **అసురం :** ఇది వివాహానికి అత్యంత అసంఘటిత రూపం. ఈ వివాహంలో వరుడి నుండి డబ్బు పొందిన తరువాత తండ్రి తన కుమార్తెను ఇస్తాడు. ఈ రకమైన వివాహం ప్రాథమికంగా వధూవరుల తండ్రి మధ్య జరిగే మార్పిడి.
- **గాంధర్వం :** ఈ రకమైన వివాహంలో, అమ్మాయి మరియు అబ్బాయి వివాహం చేసుకోవడానికి పరస్పరం అంగీకరిస్తారు వివాహం యొక్క ఈ రూపంలో, తల్లిదండ్రుల ఆమోదం ఎటువంటి పాత్ర పోషించదు.
- **రాక్షస వివాహం :** ఈ వివాహ పద్ధతిలో, వధువు అపహరణకు గురవుతుంది మరియు వివాహం నిర్వహిస్తారు. వివాహం యొక్క ఈ రూపం అత్యంత ఖండించబడిన వివాహ రూపం, ఎందుకంటే ఈ రకమైన వివాహం వధువును అపహరించడాన్ని కలిగి ఉంటుంది, ఇది ప్రకృతికి మరియు ఆచారాలకు మాత్రమే కాకుండా చట్టాలకు కూడా విరుద్ధం.

- **పైశాచ వివాహం :** ఈ రకమైన వివాహంలో, మత్తు లేదా మానసిక రుగ్మత కారణంగా అమ్మాయి తన సమ్మతిని ఇచ్చే స్థితిలో లేనప్పుడు బలవంతంగా పెళ్లి చేసుకోవడం.

వివాహ వ్యవస్థలో మార్పులు తెచ్చిన చట్టాలు

హిందూ వివాహ వ్యవస్థలో కొన్ని లోపాలు కూడా ఉన్నాయి. స్వాతంత్ర్యంకి ముందు కొన్ని సమాజ ఆమోదం లేని కొన్ని సంప్రదాయాలు వివాహ వ్యవస్థలో ఉన్నాయి. అవి.. సతీ సహగమనం, బాల్య వివాహాలు; వితంతు పునర్‌వివాహాలను ఆమోదించకపోవడం వంటివి. ఇలాంటి పద్ధతుల్లో మార్పులు కొన్ని చట్టాలు తీసుకొచ్చారు. హిందూ వివాహ వ్యవస్థలో మార్పులకు కారణమైన చట్టాల గురించి ఇక్కడ వివరించాము.

సతి సహగమన నిషేధ చట్టం,1829: ఈ చట్టం వితంతువులను కాల్చివేయడం లేదా సజీవంగా పాతిపెట్టడం వంటి వాటిని జరిమానా మరియు/లేదా జైలు శిక్షతో కూడిన నరహత్యను శిక్షార్హమైనదిగా చేసింది. ఈ చట్టం చాలా మంది వితంతువుల జీవితాలను రక్షించింది

హిందూ వితంతు పునర్వివాహ చట్టం, 1856 : ఈ చట్టం వితంతువులను బలవంతంగా ఆత్మాహుతి చేసుకోకుండా నిరోధించింది. హిందూ వితంతువుల దుస్థితిని మెరుగుపరచడానికి, ప్రముఖ సంఘ సంస్కర్త పండిట్ ఈశ్వర చంద్ర విద్యా సాగర్ వితంతు పునర్వివాహాలను చట్టబద్ధం చేయాలని బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంపై ఒత్తిడి తెచ్చారు. ఇది 1856లో హిందూ వితంతు పునర్వివాహ చట్టం అమలులోకి వచ్చింది.

బాల్య వివాహ నిరోధక చట్టం, 1929: ఈ చట్టం ఏప్రిల్ 1, 1930 నుండి అమలులోకి వచ్చింది. ఈ చట్టం పిల్లల వివాహాన్ని నియంత్రిస్తుంది. ఈ చట్టం ప్రకారం 18 ఏళ్లలోపు అబ్బాయిలకు, 14 ఏళ్లలోపు బాలికలకు వివాహాలు చేయడం నేరం.

హిందూ వివాహ చట్టం, 1955: మే 18, 1955 నుండి అమలులోకి వచ్చిన ఈ చట్టం కేవలం యుద్ధ సంబంధాలలోనే కాకుండా అనేక ఇతర సామాజిక అంశాలలో కూడా విప్లవాత్మక మార్పులను తీసుకువచ్చింది. ఈ చట్టం వివాహం చేసుకోవాడానికి ఒక వయస్సును నిర్ణయించింది.

ప్రత్యేక వివాహ చట్టం (స్పెషల్ మ్యారేజ్ యాక్ట్ - 1872): దీని ప్రకారం హిందూ వివాహం మతపరమైన సంస్కారమైనా, ఇది పౌర సంబంధమైన వివాహం కూడా. స్త్రీ పురుషుల మధ్య సామాజిక బంధాన్ని ఏర్పరిచే పద్ధతి. కాబట్టి కులాంతర, మతాంతర వివాహాలు ఆమోదయోగ్యమని చెబుతోందీ చట్టం.

వరకట్న నిషేధ చట్టం (1961): వరకట్నం ఇవ్వడం, తీసుకోవడం రెండూ చట్టపరంగా నిషేధం

ముస్లిం వివాహ వ్యవస్థ

హిందువుల మతపరమైన వివాహం కాకుండా నిఖా అని పిలువబడే ముస్లిం వివాహం పౌర ఒప్పందంగా పరిగణించబడుతుంది. దీని ముఖ్యమైన లక్ష్యాలు: లైంగిక నియంత్రణ, పిల్లల సంతానోత్పత్తి మరియు కుటుంబం యొక్క శాశ్వతత్వం, పిల్లల పెంపకం మరియు గృహ జీవితాన్ని క్రమబద్ధీకరించడం. ముస్లిం వివాహం కూడా ఒక మతపరమైన విధి. ఇది భక్తి మరియు ఇబాద్దత్ చర్య.

ముస్లిం వివాహానికి ఐదు లక్షణాలు ఉన్నాయి:

(i) ప్రతిపాదన మరియు దాని అంగీకారం,

(ii) ఒప్పంద వివాహం చేసుకునే సామర్థ్యం,

(iii) సమానత్వ సిద్ధాంతం,

(iv) ప్రాధాన్యత వ్యవస్థ, మరియు

(v) మహర్. (వివాహం చేసుకునే వ్యక్తి స్త్రీపై గౌరవభావంగా ఆమెకు కొంత ధనాన్ని లేదా ఆస్తిని చెల్లిస్తారు. దీన్ని వివాహ నిశ్చయం సందర్భంలో పెద్దల సమక్షంలో నిర్ణయిస్తారు. వివాహ సమయంలో లేదా వివాహానంతరం చెల్లిస్తారు. దీనిపై వధువుకే సర్వహక్కులుంటాయి.)

ఇస్లాం ప్రకారం విడాకులు మూడు రకాలుగా తీసుకోవచ్చు.

1. ముస్లిం మత చట్టం ప్రకారం (కోర్టు ప్రమేయం లేకుండా)
2. షరియాత్ చట్టం 1937 ప్రకారం (దీని ప్రకారం పురుషుడు విడాకులు తీసుకోవచ్చు)

3) ది డిసలూషన్ ఆఫ్ ముస్లిం మ్యారేజ్ యాక్ట్ 1939 (దీని ప్రకారం మహిళలు విడాకులు కోరవచ్చు)

క్రైస్తవ వివాహ వ్యవస్థ

సమకాలీన సమాజంలో, వివాహాన్ని సివిల్ కాంట్రాక్ట్‌గా చూస్తారు, తరచుగా మతపరమైన ఆచారాలు, తండ్రి (లేదా మత గురువు) మరియు హాజరైన సాక్షులతో నిర్వహించబడుతుంది. చర్చి కమ్యూనిటీలలో, వివాహం చేసుకోవాలనుకునే వ్యక్తులు తమ ఫాదర్ (మత గురువు)కి ముందుగా తెలియజేయాలి. ఈ వివరాలు మూడు వారాల ముందు చర్చిలో ప్రకటించబడతాయి, సంఘం అభ్యంతరాలను అనుమతిస్తుంది. ఏదీ తలెత్తకపోతే, వివాహం అనుకున్నట్లుగా జరుగుతుంది.

క్రైస్తవ మతం ఏకభార్యత్వానికి కట్టుబడి ఉంటుంది, ఏకకాల బహుభార్యాత్వాన్ని నిషేధిస్తుంది. క్రైస్తవ వివాహాలు రెండు చట్టాలచే నిర్వహించబడతాయి:

- భారతీయ క్రైస్తవ వివాహ చట్టం, 1872: భారతదేశంలో క్రైస్తవ వివాహాలను నియంత్రిస్తుంది.
- భారతీయ విడాకుల చట్టం, 1869: నిర్దిష్ట పరిస్థితులలో విడాకులను అనుమతిస్తుంది, క్రైస్తవులు కోర్టు ప్రక్రియల ద్వారా విడాకులు తీసుకోవడానికి వీలు కల్పిస్తుంది.